

Posudek vedoucího práce

Šimon Kinc - Sociolingvistická analýza přesvědčovacích praktik v předcensové situaci: Anticipace výsledků sčítání lidu a jazyková politika

Bakalářská práce Š. Kince mnoha svými parametry přesahuje úroveň prací bakalářských a v zásadě by mohla být předložena i jako práce magisterská.

Je na ní vidět, že autor se tématu sociolingvistických aspektů censů věnuje už poměrně dlouho a je s ním výborně obeznámen. Historický záběr práce je obdivuhodný – od detailních biblických souvislostí až po letošní změny v českém „jazykovém zákonodárství“, které mění status němčiny podle Evropské charty regionálních či menšinových jazyků.

Na práci se pozitivně projevilo autorovo mnohostranné studium, nejen tedy školení lingvistické, resp. filologické, ale i sociologické a filozofické. To se např. ukázalo v originální aplikaci teorie mluvních aktů (v duchu J. Austina) na některé aspekty censů a především v pečlivé práci v oblasti empirického výzkumu. Autor detailně popisuje své metodologické kroky, výzkumné nástroje a v úplnosti prezentuje shromážděná verbální data. Přitom obrovský rozsah této činnosti není na první pohled ani zřejmý, neboť sekci Přílohy překvapivě nezačlenil do obsahu práce. Přitom jen Příloha 3, v níž se nacházejí detailní prepisy (resp. transkripty v duchu konverzační analýzy), čítá 154 stran!

Vcelku logicky je pak autorova analýza přesvědčovacích praktik v předcensové situaci, vyplývajících z přesvědčovacího potenciálu analyzovaných censových otázek, opravdu přesvědčivá. Kromě toho rozsáhlý materiál, který ve své práci autor uvádí, může být nepochybně využit i pro další analýzy.

Za zmínku stojí také vysoká formální úroveň práce, což se týká nejen jejího členění, ale i poznámkového aparátu a organizace transkriptů (pokud jde o seznam použité literatury, vypadly v něm bližší informace v případě dvou studií E. Rádla).

V průběhu obhajoby bych uvítal, kdyby se autor zastavil u následujících tří otázek, resp. problémů:

1. Na s. 31 a 32 se v různých dimenzích zabývá vývojem jazykových mutací censů. Upozorňuje tu v různých souvislostech na řadu jazyků, ale vůbec není zmíněna slovenština. To je překvapivé (alespoň pro mě). Jak toto vysvětlit, resp. není slovenština v příslušných dokumentech zmíněna v nějakých jiných, nicméně relevantních souvislostech?
2. Ve stručném oddílu Teoretická východiska (s. 42-44) se autor hlásí – kromě teorie mluvních aktů – k teorii jazykového managementu, konverzační analýze a analýze diskurzu. Zůstává pro mě otázkou, co mu tyto tři teoretické přístupy přinesly, resp. zda jejich teoreticko-metodologický potenciál by bylo možné dále (resp. ještě jinak) využít. Je to vcelku zřejmé v případě členské kategorizační analýzy (jako jedné oblasti konverzační analýzy) a snad i u analýzy diskurzu (pokud máme na mysli hlavně M. Foucaulta), ale jak to bude v případě teorie jazykového managementu?
3. Autorova práce přináší řadu poznatků a je nepochybně podnětná pro řadu různě disciplinárně orientovaných čtenářů. Uvítal bych, kdyby se autor zamyslel nad tím, které poznatky sám považuje za obzvlášť přínosné, případně i pro koho.

Na závěr konstatuji, že bakalářská práce Š. Kince přesvědčivě prokázala jeho základní tezi, že výsledky censů, včetně výsledků týkajících se užívání jazyka, jsou zapuštěny do složité sítě společenských vztahů a zájmů, takže je nelze považovat za neutrální, objektivní, jinak řečeno, za „pouhá fakta“. Práce nepochybně splňuje požadavky kladené na bakalářské práce, dokonce je přesahuje, a proto ji hodnotím jako výbornou.

Doc. Jiří Nekvapil
Ústav obecné lingvistiky FFUK

V Praze 28. 8. 2024